

socialmedicinsk tidskrift

Fyrtiosjätte årgången jan. 1969 häfte 1

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare

Axel Gisslén, biträdande redaktör

Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Vetenskaplig redaktion:

Ragnar Berfenstam, professor i socialmedicin, Uppsala

Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Umeå

Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg

Gunnar Inghe, professor i socialmedicin, Stockholm

Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg

Gunnar Lindgren, professor i socialmedicin, Lund

Industrivägen 13, Solna. Tfn 08/83 20 83

Postadress: Fack, 104 01 Stockholm 60

Postgiro 11 79

Facktidsskrifter – läses dom?

Det brukar påstås, att över nittio procent av alla vetenskapsmän i världshistorien lever och arbetar för närvarande. Med motsvarande rätt kan man sannolikt hävda, att över nittio procent av all vetenskaplig litteratur skrivits de senaste decennierna. Det är avsett att låta imponerande men uppgiften får en något annan valör om det konstateras att det är en litteratur som till stor del knappast läses av någon. Vilket är fallet, om man får tro en så erfaren bedömare som John Maddox, redaktör för tidskriften Nature. Hans värdering gäller främst vetenskapliga specialtidsskrifter men perspektivet blir oroande också för mer allmänt inriktade facktidsskrifter.

Hur skall man då göra en tidskrift, som blir läst?

I en serie stimulerande artiklar i The Lancet har utgivarna av några av världens ledande medicinska tidskrifter formulerat sina publicistiska ideal. All god litteratur förmedlar en känsla av överraskning, av att något är åtminstone en smula fantastiskt. Det kravet skall också kunna ställas på en vetenskaplig artikel, menar den nyss citerade John Maddox. Redaktören för Journal of the Royal College of Physicians of London tillägger, att det kan och skall vara lika angenämt att ögna genom en medicinsk tidskrift som att se män gräva ett hål i en väg.

Även en provinsial tidskrift med beskedliga ambitioner kan nära en hemlig fåfånga att nån gång hos nån läsare åstadkomma så poetiska effekter. Men den egentliga målsättningen måste bli avsevärt trivialare: för SMT:s del helt enkelt att fungera som ett enkelt redskap för människor, vilka för sitt arbete behöver en viss typ av ständig fortbildning. Redan detta erbjuder åtskilliga problem. Framför allt fordras en anpassning till de praktiska möjligheter, som finns för sådan fortbildning. Hur löser olika individer detta problem?

För min personliga del har jag under årens lopp gjort flera ansatser att systematiskt "följa med i litteraturen" och jag har alltid misslyckats. Ömkligt, när jag försökt få en översikt av vad som händer på alla medicinens områden. Rätt definitivt även när jag inskränkt perspektivet till direkt egna intresseområden. Min naturliga läsning kommer i stället stötvis: när ett problem aktualiseras i samband med en patient, ett sammanträde, en kurs. För att veta var jag skall hitta lämplig läsning behövs förstås en viss kontinuerlig bevakning men den kan inskränkas till innehållsförteckningar och sammanfattningar.

Det sistnämnda torde vara en mycket vanlig läsart, sannolikt den vanliga. Och det är inpassat i ett sådant läsvanemönster en facktidsskrift i regel har att fylla sin realistiska målsättning. För SMT:s del främst ett behov av översiktliga artiklar, någotsånär aktuella, någotsånär kortfattade, någotsånär allmänbegripliga men samtidigt vetenskapligt korrekta.

Mot denna bakgrund har SMT liksom flera andra tidskrifter i motsvarande läge fått en ökad inriktning på temanummer. Det har åtminstone t. v. varit en praktiskt effektiv politik att döma av det stora antalet särbeställningar på sådana temanummer för olika typer av kursverksamhet o.s.v.

Temanummer har dock även sina nackdelar. Taget var för sig kan varje nummer bli i mastigaste laget: bara grädde, bara potatis, bara sås o.s.v. Man måste också offra en del av aktualiteten. Framför allt ligger det dock en fara i själva översiktligheten. Om så många aspekter som möjligt skall bevakas så hederligt som möjligt tappar man lätt bort tidskriftens personliga stil och därmed möjligheterna till en dialog med läsaren. På så sätt riskerar man att det till slut ändå blir fråga om en slags tomgång. Vad som kunde vara en tidskrift blir en serie disparata rapporter, som lika gärna kunnat ges ut som stenciler.

En sådan enkelriktning ter sig särskilt olämplig på det socialmedicinska området med dess myllrande rikedom av motsatta värderingar och motsägelsefulla data. För att spegla allt detta behövs individuella insatser, som startar ute hos läsarna. Vi kan för ingen del avvara den åskådliga fräschören, som finns hos vetenskapliga originalundersökningar, inte minst när de behandlar mycket speciella problem. Och vi behöver få mer av bemötanden och kommentarer från aktiva läsare från alla de olika utgångspunkter, som är representerade i vår läsekrets. Må sådana komma oss till del i allt större utsträckning.

C. G. W.

Socialmedicinsk tidskrift 1969

kommer bl. a. att behandla

Allmänläkaren som specialist

ett temanummer med artiklar av Bror Rexed, Bengt Erland Fogelberg, Gustav Haglund, Henry Larsby, Nils Brage Nordlander, Åke Nordén, Hans Östberg, Stig Jonés m. fl. (februarinumret)

Psykoterapi

ett temanummer med bl. a. följande innehåll

Olika psykoterapiformer — artiklar av Johan Cullberg, Annastina Rilton, Kjell Öhrberg, Imre Szecsödy, Nils Haak och Sten Espmark

Samarbetsmodeller och terapeutroller — inlägg och artiklar av Curt Åmark, Gertrud Bergman, Marianne Lundgren, Börje Lassenius och Thorsten Sjövall

Gemensamma samtal i familjerådgivning — en artikel av Ann-Marie Engstedt (marsnumret)

Aktuella socialmedicinska problem på skolans område

Inlärningsproblem, disciplinsvårigheter och psykisk insufficiens — en undersökning med hänsyn till lärarnas syn på sina elever av Ingvar Nylander och Lena Burman.

Hälsovård — elevvård — problem inom skolhälsovården av Karin Eek

Psykiska reaktioner på cp-handikapp — en skolpsykologisk undersökning av Kurt Olofsson

Rörelsehindrade elever i vanlig skola — en skolpsykologisk undersökning av Sigurd Dvoretzky

Vidare artiklar om bl. a.

Socialmedicinska förhållanden för stockholmare, sjukhusvårdade för aktiv tbc — av Åke Hanngren och Björn Öhnell

Diagnoser för sjuklighetsstatistik — av Jan Thorson

Verksamheten vid en sexualrådgivningsbyrå — klientel och behandlingsformer av Bo Carlsson och Claes-Göran Westrin